

BIBLIOTEKSPLAN

för

Kiruna kommun 2018 – 2019

**BIBLIOTEKEN
I NORRBOTTEN
KIRUNA**

**Carina Salomonsson
Bibliotekschef**

December 2017

Innehållsförteckning

1. Biblioteksplan 2018 - 2019	2
1.2 Inledning.....	2
1.2 Vad är en biblioteksplan?	2
1.3 Syftet med biblioteksplanen för Kiruna Kommun	3
2. Folkbibliotekets roll	4
2.1 Stadsbiblioteket	4
2.2 Filialbiblioteken	5
2.2.1 Svappavaara	5
2.2.2 Vittangi.....	6
2.2.3 Karesuando.....	7
2.3 Bokbussen	7
2.4 Utlånsstatistik för hela biblioteksverksamheten /2017.....	8
3. Medieplan för biblioteken i kommun.....	8
4. Skolbibliotek i kommunen	9
5. Socialförvaltning	10
6. Näringsliv	11
7. Nationella minoriteter	11
8. Ett bibliotek 2013	11
9. Läsfrämjande.....	12
10. Informationsteknik	12
11. Marknadsföra biblioteket	13
11.1 Länsgemensamma nätsatsningar	13
12. Service och öppettider.....	14
13. Öppet - bibliotek.....	14
14. Främja litteraturens ställning i kommunen.....	14
15. Biblioteket i ett framtida Folkets hus/Kulturhus	15
16. Slutord	16

1. Biblioteksplan 2018 - 2019

1.2 Inledning

Biblioteksplanen är ett politiskt styrdokument som innefattar riktning och ramar för övergripande utveckling av kommunens biblioteksverksamhet. Inom nedan beskriven verksamhet inryms huvudbiblioteket, bokbussen, filialerna och skolbiblioteken. I biblioteksplanen ska både de traditionella värdena samt bibliotekets utvecklingsfaktorer lyftas fram.

Biblioteksplanen ska vila på Kiruna kommuns vision för biblioteksverksamheten:

Kiruna kommuns bibliotek skall vara en av de mest intressanta mötesplatserna i kommunen. Biblioteket ska locka såväl unga som gamla, kommunmedborgare och besökare med sitt innehåll och sin verksamhet. Verksamheten skall vara kostnadsfri och stödja all kunskaps- och informationsbehov hos såväl enskilda som organisationer.

1.2 Vad är en biblioteksplan?

Med en biblioteksplan avses ett politiskt förankrat dokument som omfattar en analys av det samlade biblioteksbehovet i en kommun och åtgärder för hur dessa behov skall tillgodoses. Denna biblioteksplan skall förutom folkskolebiblioteken också innefatta biblioteksbehovet vad gäller utbildning, omsorg, vård och näringsliv (Svensk biblioteksörening)

Årliga verksamhetsplaner för biblioteksverksamheten, som anger konkreta åtgärder och tidsplan skall utarbetas med biblioteksplanen som utgångspunkt. Uppföljning sker i den årliga verksamhetsberättelsen. En ny biblioteksplan kommer att skrivas vid periodens slut 2019 och för en längre period fram till 2024. Kiruna biblioteksverksamhet står för stora förändringar i samband med Stadsomvandlingen och därmed flytt till nytt Folkets Hus/Kultur Hus. Verksamheten kommer att påverkas både när det gäller arbetssätt, teknik, service och öppettider. Viktigt för den nya planen är också att lyfta fram kommuninvånarnas syn och behov utav bibliotekets tjänster och verksamhet. Den nya planen kommer att omfatta mer av nulägesanalys och omvärldsbevakning samt övergripande åtgärder. För att kunna få en så kvalitativ och omfattande biblioteksplan som möjligt från 2021 så ska arbetet med framtagande av ny plan påbörjas 2019-01-01.

Kiruna Kommuns biblioteksverksamhet genomgick en stor förändringsfas från och med 2015-03-31 då biblioteksverksamheten gick samman med skolförvaltningen och därmed finns under en gemensam nämnd, Kultur – och utbildningsnämnden. Biblioteksverksamheten kommer via ett utredningsuppdrag att fastställa hur samarbetet mellan skola och folkbibliotek kommer att se ut i framtiden i och med flytt till nytt Folkets Hus/Kultur Hus. Med anledning av de stora förändringar som väntar verksamheten så kommer den reviderade biblioteksplanen att omarbetas ytterligare under 2019 och utmynna i en helt ny biblioteksplan. Till biblioteksplanen finns det kopplat en verksamhetsplan för motsvarande period 2018-2019. Verksamhetsplanen har sin utgångspunkt från bibliotekslagen och där kan man se aktiviteter som verksamheten ska göra för att fullfölja sitt uppdrag.

Nuvarande bibliotekslag finns beskriven i (SFS 2013:801) och började gälla från och med 2014-01-01. Ändamålet med lagen (§ 2) är att:

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra med kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresse för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamheten ska finnas tillgänglig för alla.

Lagens omfattning beskrivs av § 1:

Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av

- 1. folkbibliotek,*
- 2. skolbibliotek,*
- 3. regional biblioteksverksamhet,*
- 4. högskolebibliotek,*
- 5. lånecentraler, och*
- 6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.*

1.3 Syftet med biblioteksplanen för Kiruna Kommun

Kiruna Kommuns biblioteksplan utgör ett fundament för att kunna erbjuda alla invånare relevanta bibliotekstjänster av hög kvalitet genom hela livet. Det förutsätter en väl fungerande samverkan mellan olika typer av bibliotek och bibliotekshuvudmän i kommunen samt en samsyn om bibliotekens olika roller och uppdrag.

Biblioteksplanens syfte är:

- Att med biblioteksplanen som grund arbeta utifrån beslutad verksamhetsplan för motsvarande period (se bilaga 1 verksamhetsplan)
- Att beskriva bibliotekets verksamhet.
- Att tydliggöra bibliotekets ansvar för de prioriterade målgrupperna: Barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Arbetet utgår ifrån beslutad verksamhetsplan för motsvarande period (se bilaga 1 verksamhetsplan)
- Att ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar utifrån antagen verksamhetsplan för motsvarande period.
- Att vara ett styrdokument som beskriver behov och rättigheter till ett bibliotek.

- Att tydliggöra vilka uppdrag biblioteket har med samarbetspartners som skola, socialförvaltning, näringsliv samt hur samverkan mellan dessa ska se ut.
- Att genom biblioteksplanen ge större tyngd och tydlighet till bibliotekets verksamhet.
- Att ge förutsättningar för bibliotekets framtid i Kiruna i samband med stadsomvandlingen och flytt till nytt Folkets hus/Kulturhus
- Att med biblioteksplanen som grund arbeta utifrån beslutad verksamhetsplan för motsvarande period.

2. Folkbibliotekets roll

Kiruna Kommun har idag en väl fungerande biblioteksverksamhet som omfattar hela kommunen. Verksamheten består av ett huvudbibliotek i centrala Kiruna, filialer i Karesuando, Svappavaara och Vittangi samt en bokbuss. Det är viktigt att även befolkningen i kommunens glesbygd får ta del av kommunens biblioteksverksamhet och den service som den erbjuder.

Biblioteket fyller många olika funktioner. En är att samla, systematisera och förmedla information samt att bidra till främjandet av intresse för läsning och litteratur. Biblioteket är också en mötesplats för människor att utbyta tankar och idéer och man får ta kontakt på sina egna villkor. Att besöka biblioteket är gratis och för allmänheten ska det vara avgiftsfritt att få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform. Biblioteket har, utifrån bibliotekslagen, ett ansvar att prioritera barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska samt de nationella minoriteterna. Genom samarbetet med länet samt genom verksamhetens egna arrangemang läggs särskilt fokus på barn och ungdomar.

I texten nedan följer en beskrivning av de olika verksamheterna.

2.1 Stadsbiblioteket

I Kiruna C finns huvudbiblioteket som servar hela Kiruna kommun. Bibliotekets verksamhet finns sedan augusti 2013 i centrala lokaler. Flytten till nya lokaler har medfört att verksamheten fått en än mer betydelsefull roll i staden då den har ett fint och besöksvänligt läge. Biblioteket finns med också med på olika arenor t.ex. på festivaler, marknader samt i samarbeten med olika aktörer som Kiruna Bokhandel, föreningar med flera. En årlig, mycket framgångsrik bokfestival samt författarkvällar och annan publik verksamhet kompletterar den ordinarie verksamheten på ett mycket bra sätt. Under 2016 hade hela biblioteksverksamheten fantastiska siffror, både när det gäller utlån och besökare (HB). Stadsbiblioteket har också övergått helt till det nya bibliotekssystemet DEWEY. Filialer och Bokbuss kommer att övergå till DEWEY under 2018.

Under 2016 hade hela bibliotekets verksamhet en fantastisk utveckling, både vad gäller besökare och utlån. Antal besökare ökade med 22 % under 2016 till 90 732 personer (HB). Under 2016 så ökade antal utlån på Stadsbiblioteket med 27 % från 62 032 (2015) till 78 775 (2016). Under 2017 har antalet besökare ökat ytterligare 90 965 personer. Stadsbiblioteket administrerar filialbiblioteken samt bokbussen. Sammantaget gör det nya läget samt den utåtriktade verksamheten att intresset för biblioteket ökat och även intresset för läsning och litteratur. Stadsbiblioteket har ett nytt hyresavtal för stadsbibliotekets lokaler fram till 2019-03-31. Den nya avtalstiden blir från och med 2018-04-01 till och med 2019-03-31. Uppsägning av detta avtal ska ske skriftligen minst 3 månader före den avtalade hyrestidensutgång. I annat fall förlängs avtalet med 12 månader i taget. Det nya avtalet är förhandlat utifrån flytten till nytt Folkets Hus/Kultur hus.

Statistik HB

I Kiruna C bor det 18 008 invånare (2016-12-31)

Utlån 2017:

Vuxen	50345
Barn	26854
Totalt	77199

Bestånd 2017: 60 814 medier

Huvudbiblioteket har öppet 44 timmar/vecka vintertid och 29 timmar/vecka under sommaren.

2.2 Filialbiblioteken

I kommunen finns det tre biblioteksfilialer: Svappavaara, Vittangi och Karesuando. Filialerna bemannas av deltidspersonal och har i dagsläget begränsade öppettider. Samtliga filialer ligger i skolan lokaler. Verksamheterna i Svappavaara samt Vittangi filial är ett kombinerat folk- och skolbibliotek och på många sätt ett föredöme i den meningen.

2.2.1 Svappavaara

Svappavaara filial ligger fem mil från Kiruna C och är inrymd i Svappavaara skolas lokaler. I skolan går elever från åk 1-6. Filialen är ett kombinerat folk- och skolbibliotek där skolan betalar en del av personal- och mediakostnaden. Filialbiblioteket är bemannat med 0.50 filialföreståndare. Under 2016 så utökade Svappavaara sina utlån med 24 % från 6 914 (2015) till 8 561 (2016) . Under 2017 minskade Svappavaara sina utlån.

Statistik Svappavaara

Antal boende för området är 411 personer (2016-12-31)

Utlån 2017:

Vuxen	2011
Barn	3663
Totalt	5674

Bestånd 2017: 10 778 medier.

Filialen har öppet 13 timmar/vecka under vinterhalvåret och 13 timmar/vecka under sommaren.

2.2.2 Vittangi

Vittangi filial ligger ca sju mil från Kiruna C och är inrymd i Vittangi skolas lokaler. I skolan går elever från åk 1-9. Filialen är ett kombinerat folk- och skolbibliotek, där skolan betalar en del av personal- och mediakostnaden. Filialbiblioteket är bemannat av 0.50 filialföreståndare. Under 2016 så utökade Vittangi sina utlån med 65 % från 7 916 (2015) till 13 058 (2016) . Under 2017 minskade utlånen för Vittangi

Statistik Vittangi

Antal boende för området är 804 personer (2016-12-31)

Utlån 2017:

Vuxen	5754
Barn	3809
Totalt	9563

Bestånd 2017: 10 842 medier

Filialen har öppet 13 timmar/vecka under vinterhalvåret och 13 timmar/vecka under sommaren.

Filialerna i Svappavaara och Vittangi har ett väl fungerande samarbete med skolan som har resulterat i en 0.50 tjänst på respektive filial. Det har medfört att biblioteket fått en mycket bra verksamhet vilket också syns på utlåningssiffrorna som har ökat markant på båda filialerna, se ovan. Möjligheten till samverkan med skolan när det gäller läsfrämjande aktiviteter med mera har ökat intresset för filialbiblioteken på orterna.

Under 2014 utfördes en omfattande gallring och chippning av media på biblioteken i Svappavaara och Vittangi i samband med införandet av RFID.

2.2.3 Karesuando

Karesuando filial ligger ca 18 mil ifrån Kiruna C och är inrymd i Karesuando skolas lokaler. I skolan går elever från åk 1-9. I dagsläget finns det ingen samverkan med skolan när det gäller personal och mediakostnader. Filialbiblioteket är bemannat med 0.50 filialföreståndare.

Här kan utlåningssiffror samt aktiviteter öka om en samverkan med skolan kan utvecklas.

Under 2015 utfördes en omfattande gallring och chippning av media på biblioteket i Karesuando då RFID infördes. Under 2016 så utökade Karesuando sina utlån med 19 % från 6 927 (2015) till 8 229 (2016). Under 2017 har man ytterligare ökat sin utlåning.

Statistik Karesuando

Boende för området är 332 personer (2016-12-31)

Utlån 2017:

Vuxen	7060
Barn	4593
Totalt	11653

Bestånd 2017:13 119 medier

Filialen har öppet 16 timmar/vecka under vinterhalvåret och 16 timmar/vecka under sommaren.

2.3 Bokbussen

Kiruna kommuns bokbuss besöker 43 byar enligt ett schema som sträcker sig över fem veckor och transporterar även medier till filialerna som passerar. Från januari 2014 finns ett samverkansavtal mellan skolan och bokbussen som innebär att bokbussen också besöker skolorna/förskolorna i Jukkasjärvi, Tuolluvaara, Abisko och Övre Soppero. Bokbussen bemannas av 1 tjänst.

Under 2016 togs beslut om investeringsmedel till en ny bokbuss då nuvarande bokbuss har haft stora reparationsbehov. Upphandling av ny bokbuss har ägt rum och en ny bokbuss kommer vara klar hösten 2018. Upphandlingen är så utformad att bussen kommer kunna möta framtida behov för skolor och förskolor. Bokbussens schema kommer att ses över i samband med att den nya bokbussen sätts i drift.

Bussen ger en möjlighet för kommunen att nå ut till glesbygden med samhällsinformation och service som försäljning av busskort och möjlighet att förtidsrösta. Under 2016 så utökade bokbussen sina utlån med 22 % från 12 685 (2015) till 15 512 (2016).

2.4 Utlånsstatistik för hela biblioteksverksamheten 2017

Statistik Bokbussen	
Utlån 2017:	
Vuxen	5290
Barn	4911
Totalt	10201
Bestånd 2017: 10 234 medier	

Huvudbiblioteket	77 199
Filialerna	27 090
Bokbussen	10 201
Totalt antal utlån	114 490

3. Medieplan för biblioteken i kommun

En ny medieplan för kommunens bibliotek kommer att tas fram under 2018. Medieplanen ska vara ett komplement till biblioteksplanen och beskriva hur verksamheten jobbar med medier. Medieplanen omfattar all folkbiblioteksverksamhet.

Målen med medieplanen är att:

- Få en bättre kunskap om mediebeståndet.
- Se över rutiner för gallring och magasinering.
- Att se över hur mediebeståndet möter användarnas och låntagarnas behov.
- Att få en effektiv mediehantering.
- Skapa ett välgrundat underlag för inköp av medier.
- Medieplanen ska präglas av allsidighet och kvalitet samt att inköp av media på samiska, meänkieli och finska samt medier på annat språk än svenska.

4. Skolbibliotek i kommunen

I den nya skollagen, kap. 2, 2010:800 § 36 regleras skolbiblioteken för första gången i skollag, något som påverkar skolbiblioteken även i Kiruna. I lagen anges att alla elever ska ha tillgång till ett skolbibliotek, friskolor inkluderade. Skolinspektionen har formulerat tre krav som ska vara uppfyllda för att myndigheten ska godkänna ett skolbibliotek:

1. Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna.
2. Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier.
3. Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning

Folkbiblioteken och skolbiblioteken har olika uppdrag. Folkbibliotekets uppdrag är att erbjuda litteratur, information med mera till allmänheten. Skolbibliotekets roll och uppdrag är att utveckla elevernas kunskaper och färdigheter samt att vara ett stöd i det nationella uppdraget utifrån läroplan, måluppfyllelse och andra styrdokument. Skolbiblioteket ska ses som en del av skolans verksamhet och ska utformas så att den strävar mot samma mål som övrig pedagogisk verksamhet. Till skillnad mot folkbibliotekets uppdrag som omfattar allmänheten har skolbiblioteket ett uppdrag som fokuserar på elever och skolpersonal.

Sedan 2015-03-31 ingår folk- och skolbiblioteken i samma förvaltning, Kultur- och utbildningsförvaltningen. Möjligheterna att samverka kring biblioteksfrågor i kommunen är i Kiruna mycket goda då folk- och skolbiblioteken nu lyder under samma förvaltning. Folkbiblioteket har ett politiskt uppdrag att tillsammans med skolan utarbeta en plan för ökad samverkan mellan folk- och skolbibliotek. Uppdraget lyder som följer:

Utredning för att öka samverkan mellan skol- och folkbiblioteken
Ku 150528 Från och med 2015-03-30 finns folkbibliotekets verksamhet organiserad i Kultur- och utbildningsförvaltningen. Utifrån organisationsförändringen bör samverkan mellan folk- och skolbibliotek utredas för att hitta en tydlig och bra samarbetsform med hänsyn till skol- och bibliotekslagen. Utifrån givet uppdrag kommer en projektbeskrivning tas fram och en arbetsgrupp med representanter från Stadsbiblioteket samt grundskolan att bildas. En inventering av befintliga skolbibliotek kommer även att göras

Förvaltningen föreslår att kultur- och utbildningsnämnden uppdrar till Stadsbiblioteket att i samverkan med representanter från grundskolan utarbeta en plan för att öka samverkan mellan skol- och folkbiblioteken i Kiruna Kommun.

Kultur- och utbildningsnämndens beslut 2015-06-11, § 109
Kultur- och utbildningsnämnden beslutar således att uppdra till förvaltningen att utarbeta en plan för att öka samverkan mellan skol- och folkbiblioteken och säkerställa måluppfyllelse.

Uppdraget från nämnden är av stor betydelse för kommunens möjligheter att skapa en jämlik och demokratisk skolbiblioteksverksamhet för kommunens elever och att därigenom främja och säkerställa en god måluppfyllelse.

En projektgrupp med representanter från folkbibliotek och skola har arbetat med uppdraget och ett förslag till underlag för hur samarbete kan se ut. Förslag om underlaget tas fram under perioden för beslutad biblioteksplan och är starkt kopplad till den flytt som verksamheten ska göra till nytt Folkets Hus/Kulturhus i samband med Stadsomvandlingen.

Samverkan kommer att innebära en på bästa sätt optimerad resursanvändning. Precis som de kommunala skolorna tilldelas friskolorna resurser för skolbiblioteken i relation till antal elever, via skolpengen. Ansvarig för skolbiblioteksverksamheten på varje enskild skola är rektor som fördelar resurser för personal och inköp till verksamheten. Då skolorna varierar mycket i storlek medför detta att det ekonomiska utrymmet för skolbiblioteken och standarden på varierar kraftigt mellan olika skolbibliotek på lokal nivå i dagsläget. Att ta fram ett förslag på en likvärdig skolbiblioteksverksamhet är en av de viktigaste utmaningarna för arbetsgruppen. Det är av yttersta vikt att ett samarbete kommer till stånd under perioden för biblioteksplanen och är klart inför flytt till nytt Folkets hus/Kulturhus.

5. Socialförvaltning

Det finns stora överlappningar mellan socialförvaltningens verksamheter och folkbibliotekens uppdrag, inte minst vad gäller äldrevården, handikappomsorgen och flyktingmottagandet. Samarbete är i nuläget inte reglerat genom avtal, förutom ett avtal mellan bokbussen och ett äldreboende.

Inom socialförvaltningen finns det ett stort behov, främst från boendeavdelningarna i kommunen, att tydliggöra bibliotekets roll och de tjänster som biblioteket kan tillhandahålla.

De behov och önskemål som man har framfört inom äldreomsorgen från socialförvaltningens sida är större tillgång till lättlästa böcker samt återkommande utbildningar i högläsning i syfte att kunna bedriva högläsning på boenden. Vidare finns det önskemål om läsecirklar på biblioteket, att lånefilmer och böcker om Kiruna och byarnas historia tas in mer, filmer med akvariefiskar, eld, sångböcker etc. för att stilla oro. Under perioden för biblioteksplanen så kommer förslag att tas fram hur detta samarbete ska se ut.

För några år sedan utbildades ett antal personer inom omsorgen av biblioteket inom just högläsning för äldre, s. k läsombud. Utbildningen bedrevs ett antal gånger och var mycket uppskattat. Läsombuden träffas numera en gång per år i biblioteks lokaler. Under träffen medverkar en bibliotekarie och presenterar nya medier.

Personer med en läsnedsättning och svårigheter att läsa tryckt text har rätt att låna och få tillgång till särskilt anpassade medier. Biblioteket tillhandahåller både fysiska medier och tillgång till digitala tjänster i.e. Legimus egen nedladdning av talböcker och beställning av anpassade medier. Biblioteket lånar även ut DAISY-spelare till de som har behov och vill prova tekniken. Under 2018 så kommer en gemensam länsstatsting äga rum inom Legimus.

6. Näringsliv

Gruvindustrin och LKAB är en stark motor för staden och genom den samhällsomvandling som nu sker med anledning av gruvbrytningen så skapas nya möjligheter för företagandet men även för kulturen och därmed biblioteket.

I kommunen verkar 2140 aktiva småföretagare, det leder till en stark arbetsmarknad och samhällsservice.

Biblioteket kan i samverkan med olika näringslivsorganisationer medverka till framtagandet av information som t.ex. statistik, historik mm. Biblioteket har även en unik samling av Kirunalitteratur, Lapplandssamlingen som kommer profileras på ett nytt sätt i samband med flytt till ett nytt Folkets Hus/Kulturhus.

Biblioteket samverkar idag med Kiruna Bokhandel kring Bokfestivalen och har under de fem år som festivalen verkat vuxit sig till ett viktigt och betydelsefullt arrangemang. Festivalen har ett stort engagemang från Kirunas näringsliv och har blivit en reseanledning till att besöka staden. Målet med festivalen är att bli Norrbottens bästa litteraturfestival.

7. Nationella minoriteter

Kiruna kommun har en policy för nationella minoriteter antagen i kommunfullmäktige 2013-09-23, § 102. Kommunen är förvaltningskommun för samiska, meänkieli och finska, som utgör tre av fem nationella minoritetsspråk.

Folkbiblioteken i Kiruna köper in medier på de nationella minoritetsspråken. I den medieplan som kommer att tas fram under 2018 kommer inköp av de nationella minoritetsspråken samiska, meänkieli samt finska att tydliggöras.

Verksamheten har möjlighet att söka riktade medel för olika typer av arrangemang avseende nationella minoriteter. Medel har beviljats till sagoläsning, Kura skymning med mera. I ordinarie mediabudget finns det budgeterat för inköp av media för minoritetsspråk. Inköp görs också på direkt förfrågan av låntagare.

8. Ett bibliotek 2013

Sedan den 1:a januari 2013 ingår Kirunas biblioteksverksamhet i ett samarbete med länets 14 kommuner och folkbibliotek. Vi har en gemensam katalog för medier, ett gemensamt datasystem samt enhetliga taxor och avgifter.

Målet med "ett bibliotek" för Norrbotten är att öka samverkan mellan biblioteken och skapa ett mer omfattande utbud av medier till våra låntagare samt locka nya besökare till våra bibliotek. För Kirunas del kan vi se att "gamla" böcker har fått nytt liv och lånas ut i en annan omfattning än tidigare. Länsamarbetet innebär också gemensamma kampanjer kring Världsbokdagen, besök av författare, utställningar

mm. Biblioteken i länet profilerar sig med gemensam logga samt annat marknadsföringsmaterial.

Visionen för bibliotekssamarbetet på länsnivå är att biblioteken i Norrbotten ska vara en självklar och naturlig del av alla människors liv och vardag och bidra till att göra Norrbotten till en mer upplevelserik plats att leva på.

Samarbetets fyra ledord är:

- Inspirerande
- Berikande
- Möten
- Paus

Under 2016 gick Biblioteken i Norrbotten in i den nationella samkatalogen Libris och övergår till Dewey decimalklassifikation.

9. Läsluststrategi 2017-2019. För ett levande läsande län

I regleringsbrevet från regeringen för 2014 fick Kulturrådet i uppdrag att ta fram en handlingsplan för läsfrämjande utanför skolan, med utgångspunkt från de nationella målen för litteratur- och läsfrämjande.

På regional nivå, via länsbiblioteket i Norrbotten, har en läsfrämjandeplan tagits fram som stöd för kommuner i arbete med läsfrämjande. Medel från Kulturrådet har också beviljats för olika aktiviteter som äger rum under 2017.

På lokal nivå så har en verksamhetsplan tagits fram för 2018-2020 som bland annat täcker det läsfrämjande arbetet med den regionala läsluststrategin som utgångspunkt. Planering görs för Stadsbiblioteket, filialerna samt bokbussen.

Förutom löpande aktiviteter görs en kraftsamling inför den årliga Bokfestival, nu med tillhörande bokmessa. Bokfestivalen genomförs i samverkan med Kiruna Bokhandel samt grund – och gymnasieskolan. Under festivalen bedrivs programverksamhet för förskola, grundskola och gymnasieskola, utöver programpunkterna för allmänheten. Festivalen 2017 besökte ca 2000 barn och ungdomar

10. Informationsteknik

Informationstekniken utvecklas snabbt i dagens läge och det är viktigt att folkbiblioteken håller jämna steg med utvecklingen för att överbrygga de digitala klyftorna i samhället. Biblioteksbesökarna förväntar sig att få tillgång till trådlös uppkoppling av god kvalitet och digitala tjänster när de besöker biblioteket. Det finns även en demokratisk och folkbildande uppgift för folkbiblioteken att tillhandahålla digitala medier och möjligheter att utveckla kunskaper inom området för alla.

Stadsbiblioteket har idag trådlöst internet lokalt på alla plan samt internetkiosker för låntagarna. Vi tillhandahåller även databasen Press Reader som innehåller ca 4600 tidningar och tidskrifter på 60 språk.

Idag finns ett fullt utbyggt RFID system på Stadsbiblioteket samt på alla filialer. Under 2016 gjordes inköp av läs- och surfplattor att göras för att öka tillgången till tekniska lösningar för användarna, vilket kräver fullt utbyggt trådlöst nätverk.

Speciellt viktigt är kunskap om källkritik, informationssamhällets villkor och tillgång till tekniken för barn, ungdomar och skolelever.

Hur den framtida biblioteksverksamheten i ett nytt Folketshus/Kulturhus ska se ut för att möta det allt mer växande behovet av digitala lösningar kommer en digital plan att visa (se bilaga verksamhetsplan)

Det finns ett stort behov av att utveckla tillgången till internet och datorer på filialerna i Svappavaara, Vittangi och Karesuando för att kunna möta efterfrågan och behov från allmänheten.

11. Marknadsföra biblioteket

En tydlig och genomtänkt profilering och marknadsföring av bibliotekets verksamhet knuten till verksamhetsplanen tas fram i början av varje år. Vi arbetar även aktivt och fortlöpande med att marknadsföra och visa upp bibliotekets olika verksamheter och aspekter via sociala medier. Kommunens och länets marknadsförings- respektive aktivitetsplan ska synkroniseras så att synergieffekter kan uppstå.

11.1 Länsgemensamma nätsatsningar

I länsarbetet ingår även gemensamma satsningar på nätet. På hemsidan bibblo.se har låntagare bland annat möjlighet att låna om, reservera, ladda ner e-böcker, se vilka nya böcker som köps in, följa med i kalendarier och få boktips. Bibblo.se är med andra ord mer än en nätbaserad sökdatabas, det är en gemensam webbplattform där länets bibliotek gemensamt stöttar varandra både i verksamhet, service och marknadsföring. Bibblo.se arbetar, med grund i lagen, för att vara en tillgänglig sida för människor med funktionsnedsättningar och människor som tillhör länets språkliga minoritetsgrupper eller har annat modersmål än svenska.

Som ett led i folkbibliotekens uppdrag att satsa på barn och unga finns även en nätsatsning särskilt riktad till barn: polarbibblo.se. Den är i allra högsta grad interaktiv och bygger till stor del på material som barnen själva skickar in. Där finns även en stomme av material som tillhandahålls av hemsidans redaktion, bland annat pyssel och digital högläsning på många olika språk. Polarbibblo arbetar, med grund i lagen, för att vara en tillgänglig sida för barn med funktionsnedsättningar och med att tillhandahålla material för barn som tillhör länets språkliga minoritetsgrupper eller har annat modersmål än svenska.

12. Service och öppettider

Personalen ska alltid möta bibliotekets låntagare, användare och besökare på ett professionellt sätt och vägleda dem som efterfrågar hjälp.

Öppettiderna regleras utifrån personaltättheten, bibliotekets budget och utifrån dessa förutsättningar tas hänsyn till låntagarnas önskemål och behov.

För att kunna tillgodose ännu fler besökares önskemål kommer Stadsbiblioteket, som det första i Norrbotten för att öppna upp för mer-öppet bibliotek. Avtalsbundna grupper/skolklasser och enskilda ska ha tillgång till självservice i ett obemannat bibliotek även utanför bibliotekstid.

13. Mer-öppet bibliotek

Under 2015 har tjänsten mer - öppet bibliotek installerats på huvudbiblioteket med förebild Danmark. Tjänsten innebär att besökare kommer att kunna använda biblioteket före och efter bemannade öppettider och på så vis kunna nyttja bibliotekets lokaler samt medier.

Systemet finns på plats och är redo att användas. Sedan ett skriftligt utlåtande från kommunens försäkringsbolag kommit in under december 2017 så kommer Stadsbiblioteket under en provotid om 3 månader kunna erbjuda mer-öppet bibliotek. Ett förbindelseavtal görs skriftligen med mer-öppet låntagaren där ett av villkoren för att kunna erhålla mer-öppet bibliotekskort är att man ska ha varit skuldfri i 2 år med en skuld som överstiger 100 kr. Efter så provotiden så görs en utvärdering och blir utfallet positivt så kan mer-öppet permanentas.

Det är viktigt att understryka att mer – öppet bibliotek inte kan ersätta den personliga servicen, kompetensen och vägledningen i besökarna informationssökningsprocesser som biblioteket tillhandahåller under ordinarie öppettider. Mer-öppet ska därför ses som ett komplement till den ordinarie servicen som biblioteket tillhandahåller.

14. Främja litteraturens ställning i kommunen

Biblioteksverksamheten i Kiruna ska, genom att vidareutveckla existerande och söka nya, samarbetspartners inom civilsamhället (studieförbund, idrottsföreningar, fristående föreningar och organisationer), näringslivet, andra kommunala, regionala, statliga och kulturella verksamheter m.m. lyfta och stärka bibliotekets samt litteraturens roll i staden.

Genom den årliga bokfestivalen och fortgående verksamhet inom biblioteket arbetar vi även aktivt inom bibliotekets organisation med att stärka litteraturens ställning.

15. Biblioteket i ett framtida Folkets hus/Kulturhus

I Kirunas och stadsomvandlingens tid är målet att utveckla en attraktiv stad. Där har kulturen en given plats. Framtida Folkets hus/Kulturhus ska fungera som en drivkraft för kommunens invånare och besökare. Huset ska stärka Kiruna som kulturstad och därmed öka intresset för kultur hos både invånare och besökare.

Biblioteksverksamheten ska inrymmas i det nya Folkets hus/Kulturhus som planeras. Verksamhet ska utvecklas så att det uppstår stärkande och berikande synergieffekter i samverkan med andra verksamheter som ingår i huset.

Viktigt är att Folkets hus/Kulturhus når en bred målgrupp och att alla känner sig välkomna till huset och dess verksamhet. Där tror vi att biblioteket, med sitt höga förtroendekapital bland befolkningen, kan spela en viktig roll. Genom samverkan så skapar vi en kreativ mötesplats för alla generationer där flöden av aktiva besökare och en väl planerad verksamhet synliggörs i ett och samma hus.

I samband med flytt till Folkets hus/Kulturhus kommer fokusgruppsarbete att användas för att låntagare och besökare ska få möjlighet att framföra synpunkter och påverka verksamhetens utveckling. Speciellt fokus kommer att ligga på barn och ungdomar samt biblioteksverksamhetens lagstadgade prioriterade målgrupper.

Viktigt är också att genom biblioteket arbeta för att lyfta fram stadens historia, bland annat genom större tillgång till bibliotekets väl utbyggda Lapplandssamling. Detta kan göras i samverkan med Kiruna Kommuns Bildarkiv samt LKAB:s historiska arkiv.

Biblioteket ska genomsyras av en enhetlig utformning och vara flexibelt i sin utformning. Besökaren ska uppleva ett vackert och funktionellt bibliotek i ett vackert och funktionellt Folkets Hus/ Kulturhus, både utvändigt och invändigt. Verksamheterna i huset genomsyras av samverkan, gemensamma aktiviteter och samsyn på service och värdskap. Viktigt är att invånarna och besökarna känner att Folkets Hus/Kulturhuset är vårt gemensamma hus som skänker gemenskap, kreativitet, glädje, nyfikenhet och lärande till alla målgrupper.

Synpunkter från besökare och låntagare om verksamhetens utformning i nytt Folkets hus/Kulturhus kommer att lyftas in under 2018-2019. Då verksamheten ska nå så många besökare som möjligt så är det viktigt att de åsikterna kommer fram. Det kommer att ske på olika sätt, via fokusgrupper, enkäter med mera.

16. Slutord

Möjligheterna och utmaningarna för framtidens bibliotek i Kiruna kommun är många och spännande. Genom den biblioteksplan som är framtagen, och utifrån den verksamhetsplan som har biblioteksplanen som grund, är målet att skapa ett än mer attraktivt bibliotek för kommunens medborgare. Framtidens bibliotek ska bli en än mer naturlig del av invånarnas vardag och kännas som ett extra vardagsrum i Centrum. Då bibliotekets verksamhet kommer att utvecklas än mer i och med flytt till nytt Folkets Hus/Kultur Hus så kommer en ny biblioteksplan från 2020 - 2024 att presenteras.

Carina Salomonsson
Bibliotekschef
Kiruna kommun